

การใช้บัญชีสำรวจเอกสารของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

นางสาวชুমศรี วงศ์วีระชัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2527

ISBN 974-563-691-6

010259

I155313b8

THE USE OF NATIONAL ARCHIVES' INVENTORY

Miss Chumsri Vongveerachai

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1984

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การใช้บัญชีสำรวจเอกสารของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

โดย

นางสาวชুমศรี วงศ์วีระชัย

ภาควิชา

บรรณารักษศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประภาวดี สืบสนธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

สุประคิษฐ์ บุณยาก

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประคิษฐ์ บุณยาก)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อัมพร ทัศนะ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์อัมพร ทัศนะ)

ประภาวดี สืบสนธิ์

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประภาวดี สืบสนธิ์)

เบญจมาศ กันตยาภรณ์

..... กรรมการ
(อาจารย์เบญจมาศ กันตยาภรณ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การใช้บัญชีสำรวจเอกสารของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ชื่อผู้เขียน

นางสาวชุมศรี วงศ์วีระชัย

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประภาวดี สืบสนธิ์

ภาควิชา

บรรณารักษศาสตร์

ปีการศึกษา

2526

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการจัดทำและลักษณะของบัญชีสำรวจเอกสารของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ การใช้และทัศนคติของผู้ใช้ท่อบัญชีสำรวจเอกสาร ทั้งนี้เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของบัญชีสำรวจเอกสาร ว่าเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้ใช้ค้นสิ่งที่ต้องการได้ดีและสะดวกรวดเร็วเพียงใด นอกจากนี้ยังได้ศึกษาองค์ประกอบที่เป็นอุปสรรคทำให้การค้นโดยใช้บัญชีสำรวจเอกสารไม่ประสบความสำเร็จ และเสนอแนวทางในการปรับปรุงเพื่อให้การค้นเอกสารของหอจดหมายเหตุแห่งชาติประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

เพื่อให้การวิจัยนี้สำเร็จตามเป้าหมาย จึงได้รวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์ผู้ใช้ก่อนและหลังการใช้บัญชีสำรวจเอกสาร จำนวน 48 คน ระหว่างเดือน กันยายน 2526 - กุมภาพันธ์ 2527 และสอบถามผู้ใช้ถึงประสบการณ์การใช้บัญชีสำรวจเอกสารและเครื่องมือช่วยคนอื่น ๆ

ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า ผู้ใช้บัญชีสำรวจเอกสารส่วนใหญ่อายุระหว่าง 20-25 ปี และ 31-40 ปี เป็นนิสิต นักศึกษา ครู อาจารย์ สาขาวิชาประวัติศาสตร์ มาจากสถานศึกษาได้แก่ โรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมากที่สุด มีวัตถุประสงค์ในการใช้บัญชีสำรวจเอกสารเพื่อค้นเอกสารทำวิทยานิพนธ์ ต้องการศึกษารื่องทางค่านการ เมืองการปกครองมากกว่าค่านอื่น ๆ และส่วนใหญ่อมีความต้องการรายละเอียดของข้อสนเทศอย่างลึกซึ้ง

ในเรื่องเกี่ยวกับการใช้บัญชีสำรวจเอกสาร ตลอดจนรายการต่าง ๆ ที่ปรากฏบนบัญชีสำรวจเอกสารที่ผู้ใช้ใช้ประโยชน์ ผลปรากฏว่าผู้ใช้ต้องใช้บัญชีสำรวจเอกสารในการค้นข้อมูลที่ต้องการมากกว่า 5 เล่มขึ้นไป ส่วนรายการต่าง ๆ ที่ปรากฏบนบัญชีสำรวจเอกสารที่

ไข่มากที่สุดคือ หัวเรื่อง และชื่อเรื่อง ในขณะที่ประวัติเอกสารและสังเขปหัวเรื่องเป็นรายการที่ผู้ใช้ไม่ได้ใช้ประโยชน์ และในการค้นเอกสารผู้ใช้ต้องใช้หัวเรื่องและชื่อเรื่องตั้งแต่ 5 เรื่องขึ้นไป จึงจะสามารถค้นได้ข้อมูลที่ต้องการ เวลาที่ใช้ในการค้นบัญชีสำรวจเอกสารอยู่ในระหว่าง 1-2 ชั่วโมง ส่วนเวลาที่ใช้ในการค้นเอกสารอยู่ระหว่าง 3-4 ชั่วโมง แต่ถาผู้ใช้ต้องการรายละเอียดของเรื่องอย่างลึกซึ้ง จะต้องใช้เวลาในการค้นมากขึ้น คือมากกว่า 4 ชั่วโมงขึ้นไป ข้อมูลเกี่ยวกับบัญชีสำรวจเอกสารที่ผู้ใช้นำมาใช้เป็นแนวทางในการค้นได้มาจากแหล่งเดียวกัน คือ วิทยานิพนธ์

เมื่อพิจารณาถึงประสมการณ์ในการใช้บัญชีสำรวจเอกสารและการค้นเอกสารพบว่า นิสิต นักศึกษา ครู อาจารย์ เป็นกลุ่มผู้ใช้ที่รู้จักและเคยใช้บัญชีสำรวจเอกสารบ่อยครั้งมากกว่ากลุ่มอื่น นอกจากนั้นยังมีประสมการณ์ในการใช้เครื่องมือช่วยค้นตามห้องสมุดต่าง ๆ เครื่องมือช่วยค้นที่เคยใช้ส่วนมากได้แก่ บัตรรายการ รองลงมาคือบัญชีช่วยค้นต่าง ๆ สารระสังเขป และดัชนี

จากผลการวิเคราะห์ถึงความสำเร็จและความล้มเหลวในการค้นเอกสารข้อมูลจากบัญชีสำรวจเอกสาร ปรากฏว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่ค้นพบข้อมูลที่ต้องการ แต่เป็นการพบเพียงบางส่วน สำหรับผู้ใช้ที่ค้นพบข้อมูลไม่ตรงกับที่ต้องการ เพราะชื่อเรื่องที่ปรากฏในบัญชีสำรวจเอกสารให้รายละเอียดเกี่ยวกับเอกสารจดหมายเหตุนั้นไม่เพียงพอ ส่วนผู้ใช้ที่ไม่พบข้อมูลเลย สาเหตุเป็นเพราะบัญชีสำรวจเอกสารมีจำนวนมาก ทำให้คนยาก นอกจากนั้นยังพบว่าประสมการณ์ในการใช้บัญชีสำรวจเอกสารและในการใช้เครื่องมือช่วยค้น มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการค้นเอกสาร ดังนั้น นิสิต นักศึกษา ครู อาจารย์ จึงเป็นกลุ่มผู้ใช้ที่ประสบความสำเร็จในการค้นเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น ๆ และถ้าผู้ใช้ขอความช่วยเหลือจากนักจดหมายเหตุหรือเพื่อน ซึ่งมีประสมการณ์ในการค้นเอกสารมาก่อน จะประสบความสำเร็จในการค้นเอกสารมากกว่าไม่ได้ขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นเลย

ในก้านความคิดเห็นของผู้ใช้ต่อบัญชีสำรวจเอกสาร ส่วนใหญ่เห็นว่า บัญชีสำรวจเอกสารที่ออกจดหมายเหตุแห่งชาติจัดทำขึ้นพอจะใช้ค้นข้อมูลได้ แต่ควรจะมีการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมรายละเอียดในบัญชีสำรวจเอกสารให้มากขึ้น รวมทั้งการแก้ไขให้รายละเอียดที่ปรากฏในเอกสารและบัญชีสำรวจเอกสารมีความถูกต้องตรงกัน ตลอดจนการกำหนดรหัสหรือ

หมายเลขเอกสารชั้นใช้ ควรพยายามเลือกใช้ตัวย่อหรือเลขหมายประจำกลุ่มเอกสารและชุดเอกสารที่มีจำนวนน้อย นอกจากนี้ผู้ใช้ยังได้ซึ่งถึงปัญหาและอุปสรรคในการใช้บัญชีสำรวจเอกสาร 4 ประการ คือ สาเหตุเกิดจากตัวผู้ใช้ สาเหตุเกิดจากตัวบัญชีสำรวจเอกสาร สาเหตุเกิดจากบริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ และสาเหตุเกิดจากทรัพยากรของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะที่สำคัญในการวิจัยครั้งนี้คือ ควรจัดทำรายการบัญชีสำรวจเอกสารที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติจัดทำขึ้นไว้ทั้งหมด ควรคัดเลือกนักจดหมายเหตุ ผู้ให้บริการค้นคว้า โดยเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการแนะนำและช่วยเหลือผู้ใช้ในการใช้บัญชีสำรวจเอกสาร เพื่อค้นหาข้อมูล ควรพิจารณาปรับปรุงบัญชีสำรวจเอกสารที่มีอยู่ และควรจัดทำดัชนีเอกสาร เป็นเครื่องมือช่วยในการค้นคว้าเพิ่มเติมข้อมูลจากบัญชีสำรวจเอกสาร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   The Use of National Archives' Inventory
 Name   Miss Chumsri Wongveerachai
 Thesis Advisor   Assistant Professor Prapavadee Suebsonthi, Ph. D.
 Department   Library Science
 Academic Year   1983

ABSTRACT

The purposes of this research are to study the preparation and characteristics of National Archives' inventory; its usage and users' attitudes toward the inventory in order to determine its efficiency as a rapid and convenient searching tool; and further, to study the problems encountered by users which lead to unsuccessful search. Suggestions for inventory improvement leading to successful document searching are finally given.

In order to achieve the above objectives, data were gathered by pre-and post-inventory usage interviews of 48 users during Sept. 1983 - Feb. 1984. Further, questionnaire was distributed to gather more information about users' experience in employing inventory and other searching tools.

The research findings can be summarized as follows : inventory users are mostly between 20-25 years and 31-40 years of age; are students and teachers in the field of history. They belong to school, College and university. Their main purpose in searching archival documents is for writing their thesis and dissertation. The content they are looking for are primarily politics and

administration. Most of the users desire information in details.

Concerning inventory usage, as well as using the items appear in the inventory, it is found that the users employ inventory more than 5 volumes per one search of source materials. For the items appearing in the inventory, they mostly prefer to use the subjects and titles, where as the history of document and the abstract of subjects are unlikely of benefit. In searching for information, the users have to use more than 5 subjects and titles. The average time they spend in searching the inventory and searching for the desired information is between 1-2 hours and 3-4 hours accordingly. If the users want more details, they apparently spend more than 4 hours in searching the Archives. Information relevant to inventory that the users have in hand during the search comes from thesis and dissertation

Considering the experience in using inventory and searching tools, it is discovered that: students and teachers are the group who know and ever use the inventory several times. Besides, they have experience in employing the libraries' searching tools, such as card catalog, searching list, abstract and index.

Success and failure in searching for information are analyzed and found that most of the users discover the desired information but only in partial. For those who unsuccessfully find information, give the reason that title in inventory can not give information in details. For those who are completely unsuccessful, said that the inventory have too many volumes and it makes more difficulty in searching for information. Finally, it is found that experience in inventory and other searching tools usage results to the success

and failure in searching Archives. The students and teachers are the group who mostly succeed in searching for information. If the users ask for the archivist's or their friends' assistance, they tend to have a successful search of Archives. They get more success than asking for no one's help.

Users' attitudes towards the inventory are: most of them think that the National Archives' inventory can give some helpful information, but it ought to be improved by adding more details, correcting the details in inventory to be the same as in Archives, and setting the suitable code number. The problems and obstacles in using inventory can be categorized in 4 groups: the problems relevant to users, to inventory, to National Archives' services, and to National Archives' resources.

The important suggestion offered here are: National Archives' inventory list should be prepared, the ability of archivist should be improved, the existing inventory should be revised and the archives index should be supplemented to add more information to the inventory.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาวดี สืบสนธิ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยเป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาสละเวลาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องอย่างละเอียดทุกตอน ตลอดจนให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นขณะทำการค้นคว้าเรียงเรียงวิทยานิพนธ์ ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์อัมพร ทีชะระ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และขอขอบพระคุณอาจารย์เมญจมาศ ทัศนยาภรณ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

นอกจากนี้ขอขอบพระคุณผู้ให้บริการค้นคว้าวิจัยในหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ที่กรุณาให้คำสัมภาษณ์ และขอบคุณทุกท่านที่มีใจกว้างงามในที่นี่แต่มีส่วนช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้

ขอขอบคุณ คุณแม่ น้อง เพื่อน ๆ และคุณสมหวัง ที่ได้เป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัย

ชุมศรี วงศ์วีระชัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
สารบัญตาราง	ค
บทที่	
1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
แนวสมมุติ	4
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ความสำคัญหรือประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	5
2 เครื่องมือช่วยค้นเอกสารจกหมายเหตุ	7
ความหมายของเครื่องมือช่วยค้น	7
วัตถุประสงค์ในการจัดทำเครื่องมือช่วยค้น	7
ประเภทของเครื่องมือช่วยค้น	8
ลักษณะและหลักเกณฑ์ในการจัดทำบัญชีสำรวจเอกสารโดยทั่วไป	14
ประเภทของบัญชีสำรวจเอกสาร	34
ลักษณะและหลักเกณฑ์ในการจัดทำบัญชีสำรวจเอกสารของ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	54

3	วิธีดำเนินการวิจัย	58
	ประชากรที่เกี่ยวข้องและกลุ่มตัวอย่าง	58
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	58
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	61
	การวิเคราะห์ข้อมูล	63
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
	ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้บัญชีสำรวจเอกสาร	65
	การคนเอกสารจดหมายเหตุ	69
	ประสบการณ์ในการใช้บัญชีสำรวจเอกสาร	74
	การใช้บัญชีสำรวจเอกสารคนเอกสารจดหมายเหตุ	80
	ความสำเร็จในการคน	111
	ความคิดเห็นของผู้ใช้คอมพิวเตอร์สำรวจเอกสาร	117
	ปัญหาและอุปสรรคของผู้ใช้ในการใช้บัญชีสำรวจเอกสาร	121
	ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นในการปรับปรุงบัญชีสำรวจเอกสาร	123
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
	สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	125
	ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้	131
	ข้อจำกัดของการวิจัย	132
	แนวทางการวิจัยในอนาคต	133
	บรรณานุกรม	134
	ภาคผนวก ก. แบบสัมภาษณ์ผู้ใช้ก่อนการใช้บัญชีสำรวจเอกสาร	138
	ภาคผนวก ข. แบบสัมภาษณ์ผู้ใช้หลังการใช้บัญชีสำรวจเอกสาร	140
	ภาคผนวก ค. แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้บัญชีสำรวจเอกสาร	144
	ประวัติผู้เขียน	147

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1	อายุของผู้ใช้บัญชีสำรวจเอกสาร	65
2	อาชีพและสถานภาพของผู้ใช้บัญชีสำรวจเอกสาร	66
3	สถานภาพการปฏิบัติงาน การศึกษา จำแนกตามสาขาวิชา	67
4	สถานบันการศึกษาหรือหน่วยราชการที่ผู้ใช้สังกัด	68
5	จุดประสงค์ของการค้นคว้าเอกสารจดหมายเหตุ จำแนกตามอาชีพ	70
6	รายละเอียดของเรื่องที่ต้องการค้น จำแนกตามเรื่องที่ต้องการค้น	71
7	ความคุ้นเคยของผู้ใช้ที่มีต่อบัญชีสำรวจเอกสาร	74
8	ความถี่ในการใช้บัญชีสำรวจเอกสารของผู้ใช้	75
9	ผู้แนะนำในการใช้บัญชีสำรวจเอกสาร	75
10	ข้อมูลเกี่ยวกับบัญชีสำรวจเอกสารที่ผู้ใช้มี จำแนกตามสาขาวิชา	76
11	รายละเอียดของข้อมูลเกี่ยวกับบัญชีสำรวจเอกสารที่ผู้ใช้มี จำแนกตามสาขาวิชา	77
12	แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับบัญชีสำรวจเอกสารที่ผู้ใช้ได้มา	78
13	ประสบการณ์ของผู้ใช้ในการค้นเอกสารตามห้องสมุดต่าง ๆ	79
14	เครื่องมือช่วยค้นหาผู้ใช้เคยใช้ตามห้องสมุดต่าง ๆ	79
15	ปริมาณเล่มของบัญชีสำรวจเอกสารที่ผู้ใช้ใช้ในการค้นคว้าวิจัย จำแนกตามสาขาวิชา	80
16	รายละเอียดชื่อชุดเอกสารและเลขที่เล่มของบัญชีสำรวจเอกสาร ที่ผู้ใช้ใช้ในการค้นหาข้อมูลจากเอกสาร จำแนกตามสาขาวิชา	81
17	เวลาที่ผู้ใช้ใช้ในการค้นบัญชีสำรวจเอกสารและเวลาที่ผู้ใช้ค้นคว้า เอกสารจนได้ข้อมูลที่ต้องการ	86
18	เวลาที่ใช้ค้นบัญชีและค้นคว้าเอกสาร จำแนกตามความต้องการ	87
19	รายการในบัญชีสำรวจเอกสารที่ผู้ใช้ใช้เป็นแนวทางในการค้น จำแนกตามสาขาวิชา	88

20	จำนวนหัวเรื่องและจำนวนชื่อเรื่องที่ผู้ใช้ใช้ในการค้นเอกสาร จำแนกตามสาขาวิชา	89
21	หัวเรื่อง/ชื่อเรื่องที่ใช่จากบัญชีสำรวจเอกสาร จำแนกตามสาขา วิชา	89
22	หัวเรื่อง/ชื่อเรื่องที่ใช่จากบัญชีสำรวจเอกสาร จำแนกตามเรื่อง และสาขาวิชา	100
23	ผู้ใช้ขอความช่วยเหลือในการค้นบัญชีสำรวจเอกสาร	111
24	ความสำเร็จในการค้นพบข้อมูลจากเอกสารโดยใช้บัญชีสำรวจเอกสาร ของผู้ใช้ จำแนกตามสาขาวิชา	112
25	ความสำเร็จของผู้ใช้ในการค้นหาข้อมูลจากเอกสาร จำแนกตามผู้ ที่ได้ขอความช่วยเหลือ	113
26	การค้นพบข้อมูลที่ต้องการ โดยการใช่บัญชีสำรวจเอกสารและ สาเหตุที่ค้นเอกสารได้ไม่ตรงตามต้องการ จำแนกตามสาขาวิชา	114
27	ความสำเร็จในการค้นพบข้อมูล จำแนกตามความคุ้นเคยต่อบัญชี สำรวจเอกสาร	115
28	ความสำเร็จในการค้นพบข้อมูล จำแนกตามความถี่ในการใช่บัญชี สำรวจเอกสาร	116
29	ความต้องการข้อมูลที่ยังหาไม่พบ จำแนกตามสาขาวิชา	117
30	ความคิดเห็นของผู้ใช้ต่อบัญชีสำรวจเอกสาร	119